

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:
 Перший проректор
 Шинкарик М.І.

 » *серпень* 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни «Інновації в соціальній сфері»
 ступінь вищої освіти – магістр
 галузь знань – 23 «Соціальна робота»
 спеціальність – 231 «Соціальна робота»
 освітньо-наукова програма – «Соціальна робота та соціальна
 політика»**

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	II	III	24	24	5	4	93	150		III

**Тернопіль – ТНЕУ
 2018**

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Інновації в соціальній сфері»

1. Опис дисципліни «Інновації в соціальній сфері»

Дисципліна «Інновації в соціальній сфері»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 231 Соціальна робота	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна – 24</i> Практичні заняття: <i>Денна – 24</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 97</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 5</i>
Тижневих годин – 13 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

Мета і завдання дисципліни «Інновації в соціальній сфері»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання дисципліни є отримання магістрами системних знань з процесу впровадження інновацій та генерування нових ідей в соціальній сфері. Дані процеси вивчаються в контексті аналізу об'єктивних закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей соціальної політики держави, а також забезпечення основ для формування широко освічених і соціально активних професіоналів, які усвідомлюють своє місце у сучасному суспільстві, здатних аналізувати та прогнозувати вирішення проблем соціальної політики в Україні, продуктивних основ її соціальних змін.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці магістрів фаху з питань:

- ознайомлення із сутністю інновацій та специфікою інноваційної діяльності у соціальній роботі;
 - осмислення особливості аналізу, опису та оцінювання інновацій;
 - ознайомлення з методами соціального інноваційного реформування як цілісної програми соціальних перетворень з врахуванням особливостей розвитку сучасного українського суспільства;
 - опанування основних категорій та понять інноваційної діяльності та соціального реформування загалом;
 - проаналізувати причини опору інноваціям та методи подолання перешкод;
 - формування розуміння особливостей аналізу основних суспільних процесів;
 - взаємозв'язок соціально-трудова, соціально-економічних проблем і процесів інноваційної діяльності і в соціальній сфері;
 - забезпечення реалізації соціально-економічної політики в сучасній Україні;
 - ознайомлення з методиками, нормативними документами, що визначають і регламентують заходи щодо інноваційної діяльності та реформування соціальної сфери.
- Згідно з вимогами освітньо-професійної програми вивчення дисципліни, студенти повинні знати:

- системно уявляти розвиток соціальних інновацій;
- способи узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановки мети і вибору шляхів її досягнення;
- інноваційний потенціал особистості;
- основні положення і методи соціальних, гуманітарних і економічних наук при вирішенні соціальних і професійних завдань;
- способи аналізу соціально значущих проблем і процесів;
- методи та етапи організації навчання дорослих людей;
- сутність і значення інформації у розвитку сучасного інформаційного суспільства;
- основні види соціальної політики в українській і світовій практиці;
- процедуру і техніку підготовки законодавчих актів в контексті соціальної політики;
- організацію, техніку інноваційних соціальних операцій у центрах зайнятості;

Вміти:

- методи вимірювання і показники ефективності інноваційної діяльності.
- організувати інноваційний процес співробітників соціальної служби;
- долати перешкоди новим ідеям та новій практиці у соціальній роботі;
- володіти навичками опису інновацій та інноваційного процесу;
- використовувати основні положення і методи соціальних, гуманітарних і економічних наук при вирішенні та оновленні соціальних та професійних завдань;
- аналізувати соціально значущі проблеми і процеси;
- працювати з інформацією у глобальних комп'ютерних мережах.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Інновації в соціальній сфері» спирається на здобуті науково-теоретичні знання з дисциплін соціогуманітарного циклу, серед яких: «Соціологія», «Соціальна і гуманітарна політика», «Соціальна партнерство», «Соціальна політика в сфері зайнятості», «Соціальна робота з різними категоріями населення», «Психологія економічної поведінки та діяльності», «Соціальна відповідальність» та ін.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи інноваційної діяльності.

Тема 1. Інноваційна діяльність та інноваційний процес.

Аналіз наукових визначень понять «інновація» та «соціальна сфера» «соціальний устрій», «інновації-модернізації» та «інновації-трансформації». Предмет курсу. Мета, завдання і значення навчального курсу. Обґрунтування та особливості методології проведення інноваційних процесів у соціальній сфері. Наукові підходи до класифікації інновацій. Сутність вивчення підходів до інновацій (за М.П. Кларінім). Методологічні принципи інноваційних моделей. Інноваційна діяльність та інноваційний потенціал особистості. Суб'єкти інноваційного навчання. Інноваційність, інноваційна компетентність та інноваційні властивості особистості (за М.П. Кларінім).

Література: 2, 5, 11, 13, 17

Тема 2. Принципи вимірювання та показники ефективності інноваційної діяльності.

Характеристика змісту основних етапів інноваційної діяльності. Критерії оцінювання результативності інноваційної діяльності. Показники ефективності інноваційної діяльності. Аналіз та оцінювання інновацій. Готовність соціальних працівників до інноваційної діяльності. Критеріальні особливості експертизи інноваційного навчання. Організаційні аспекти та етапи психолого-педагогічної експертизи інноваційного навчання.

Література: 4,7,8,10,12.

Тема 3. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу, стимулювання інноваційної діяльності.

Сутність поняття «соціальна ризики». Пасивний та активний опір змінам. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу. Сутність стратегій управління ризиками. Законодавча база яка дозволяє здійснення управління соціальними ризиками. Сутність якісних та кількісних методів оцінювання ризиків при впровадженні інновацій. Методи стимулювання інноваційної діяльності. Типові запитання, які ставляться перед фахівцем задля мотивування інноваційної діяльності. Функціонування системи стимулювання та її вплив на інноваційні можливості суб'єкта.

Література: 3, 5,6,15,16.

Змістовний модуль 2. Інноваційні підходи у вирішенні проблем клієнтів соціальної роботи.

Тема 4. Програма менторської підтримки вразливих груп населення.

Програма менторської підтримки та необхідність впровадження. Особливості програми та переваги менторської підтримки. Визначення поняття «ментор», «менторство», «наставник». Відбір менторів. Порівняння ролей наставника та ментора.

Література: 2, 4, 5, 9, 10.

Тема 5. Інновації у галузі соціальної профілактики.

Інноваційна модель матриці соціально-культурного наповнення психолого-педагогічної експертизи. Модель організації психологічної експертизи. Методолого-організаційна модель

психолого-педагогічної експертизи як результат чистого мислення експерта. Сутнісний зміст інновацій у моделях психолого-педагогічної експертизи. Методологічні основи просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходинки». Досвід та результати діяльності проєкту «Соціальний патруль дітям!». Потенціал відеоматеріалів у просвітницько-профілактичній роботі.

Література: 3,4, 7, 11, 13

Тема 6. Інноваційні форми просвітницької роботи з молоддю щодо формування здорового способу життя.

Сутнісний зміст поняття «здоровий спосіб життя». Інноваційні підходи до формування здорового способу життя. Інформаційно-просвітницька робота в навчальних закладах. Організація та функціонування ресурсних центрів. Організація моделей активного відпочинку дітей та молоді.

Література: 9, 12, 15, 16, 17.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Інновації в соціальній сфері»

(денна форма навчання)

Теми курсу	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інноваційної діяльності.	4	4	20	1
1. Інноваційна діяльність та інноваційний процес.				
2. Принципи вимірювання та показники ефективності інноваційної діяльності.	4	4	8	1
3. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу, стимулювання інноваційної діяльності.	4	4	20	1
Змістовий модуль 2. Інноваційні підходи у вирішенні проблем клієнтів соціальної роботи.				
4. Програма менторської підтримки вразливих груп населення.	4	4	20	1
5. Інновації у галузі соціальної профілактики.	4	4	5	
6. Інноваційні форми просвітницької роботи з молоддю щодо формування здорового способу життя	4	4	20	1
Всього	24	24	93	5

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття №1. Сутність і завдання інноваційної діяльності.

1. Предмет, мета, завдання і значення навчального курсу.
2. Визначення інновацій. Особливості соціальних інновацій.
3. Наукові підходи до класифікації інновацій.
4. Теоретичні та емпіричні методи інноваційної діяльності.
5. Суб'єкти інновацій.
6. Інноваційна діяльність, інноваційний процес та інноваційний потенціал особистості.

Література: 2, 5, 11, 13, 17.

Практичне заняття №2. Соціальна ефективність інноваційної діяльності.

1. Чим визначається ефективність інновацій.
2. Критерії оцінювання результативності інноваційної діяльності.
3. Показники ефективності інноваційної діяльності.
4. Аналіз та оцінювання інновацій.
5. Готовність соціальних працівників до інноваційної діяльності.

Література: 4,7,8,10,12.

Практичне заняття №3. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу, стимулювання інноваційної діяльності.

1. Пасивний та активний опір змінам.
2. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу.
3. Стратегії управління ризиками.
4. Сутність якісних та кількісних методів оцінювання ризиків при впровадженні інновацій.
5. Методи стимулювання інноваційної діяльності.
6. Типові запитання, які ставляться перед фахівцем задля мотивування інноваційної діяльності.
7. Функціонування системи стимулювання та її вплив на інноваційні можливості суб'єкта.

Література: 3, 5,6,15,16.

Практичне заняття №4. Програма менторської підтримки вразливих груп населення.

1. Програма менторської підтримки.
2. Філософія Програми менторської підтримки.
3. Визначення поняття «ментор», «менторство», «наставник».
4. Порівняння ролей наставника та ментора. Відбір менторів.
5. Переваги та необхідність впровадження Програми менторської підтримки.

Література: 2, 4, 5, 9, 10.

Практичне заняття № 5. Іновації у галузі соціальної профілактики.

1. Сутнісний зміст інновацій у моделях психолого-педагогічної експертизи.
2. Методологічні основи просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходинки».
3. Досвід та результати діяльності проекту «Соціальний патруль дітям!».
4. Потенціал відеоматеріалів у просвітницько-профілактичній роботі.

Література: 3,4, 7, 11, 13

Практичне заняття №6. Інноваційні форми просвітницької роботи з молоддю щодо формування здорового способу життя.

1. Нетрадиційні підходи до формування здорового способу життя сучасної молоді.
2. Організація тематичних заходів у навчальних закладах.
3. Постійно діючий лекторій як форма соціальної роботи.
4. Створення ресурсних центрів з формування здорового способу життя молоді.
5. Інтеграція роботи з формування здорового способу життя в організоване дозвілля і відпочинок дітей та молоді.
6. Заходи, спрямовані на розвиток творчості дітей та молоді.

Література: 9, 12, 15, 16, 17.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне заняття з дисципліни “Інновації в соціальній сфері” виконується самостійно кожним студентом у вигляді написання реферату. Метою виконання комплексного практичного індивідуального завдання є глибоке закріплення студентом теорії та практики щодо стратегій і тактик здійснення реформ в соціальному середовищі сучасної України.

Комплексне практичне індивідуальне завдання охоплює усі основні теми дисципліни “Інновації в соціальній сфері”. При виконанні роботи студент повинен окрім теоретичної її частини навести матеріали з практики, конкретні приклади, фактичні дані щодо використання чинного законодавства щодо теорії управління реформами і соціальних системах. Комплексне практичне індивідуальне завдання оформляється відповідно до встановлених вимог.

Варіанти КПЗ з дисципліни «Інновації в соціальній сфері»

1. Етичні дилеми просування та впровадження інновацій.
2. Критерії оцінки змін у соціальних службах для сім'ї, дітей та молоді унаслідок впровадження інновацій.
3. Професійні межі у сосунках соціального працівника з колегами та представниками інших професій.
4. Супервізія інноваційних соціальних програм та проектів.
5. Методи пошуку нових ідей у соціальній сфері.
6. Чинники стримування інновацій.
7. Дотримання етичних принципів соціальної роботи в інноваційній діяльності.
8. Управління ризиками, пов'язаними з впровадженням інновацій.
9. Інноваційна поведінка та інноваційний потенціал особистості.
10. Розвиток теорії інновацій. Рутинні та інноваційні соціальні технології.

- 11.Класифікація соціальних інновацій.
- 12.Інноваційний процес, його фази та чинники.
13. Творче мислення як основа нововведень.
- 14.Формування творчої атмосфери у соціальній службі для сім'ї, дітей та молоді.
- 15.Переваги та проблеми впровадження інновацій, запропонованих керівництвом соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді.
- 16.Адвокація: дія заради змін.
- 17.Програма менторської підтримки: перспективи розвитку в Україні.
- 18.Кейс-менеджмент - робота за вимогою.
- 19.Методика проведення просвітницько-профілактичних тренінгів для підлітків в центрах та в умовах вуличної (аутріч) роботи.
- 20.Діяльність ресурсних центрів з формування здорового способу життя молоді.

7. Самостійна робота студентів

Метою виконання самостійної роботи є глибоке вивчення міжнародних стандартів (забезпечення) безпеки підприємства. Виконання самостійної роботи необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, наукових джерел тощо, що наведені у переліку рекомендованої літератури, а також додаткової літератури і практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно.

Тематика самостійної роботи студентів

1. Механізм гарантування інноваційних реформи соціальних систем.
2. Дотримання етичних принципів соціальної роботи в інноваційній діяльності
3. Реформи соціальних систем держави, суб'єктів господарювання, населення.
4. Система гарантування соціальних реформ.
5. Формування інституційної системи українського суспільства та безпеки соціальних систем.
6. Реформи соціальних систем України в регіональному вимірі: чинники, загрози, проблеми збалансованого розвитку продуктивних сил регіонів.
7. Формування творчого мислення як основи нововведень
8. Реалізація соціального механізму економічних інновацій на сучасному етапі суспільного розвитку.
9. Управління ризиками, пов'язаними з впровадженням інновацій.
10. Стратегічні напрямки реформування соціальної сфери.
11. Механізм функціонування інвестиційних процесів в соціальній сфері.
- 12.Інституціональні критерії інноваційної складової безпеки соціальних систем України.
13. Глобалізація як фактор функціонування інноваційних соціальних систем.
14. Проблеми реформування системи соціального захисту.
15. Пріоритети стратегії реформування соціальних систем України.

8. Тренінг з дисципліни

Мета: прищеплення та розвиток навичок і вмінь самостійної роботи над науковою літературою, аналітичного мислення, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення теоретичних знань з дисципліни та їх застосування на практиці.

Тема тренінгу:

Методи пошуку нових ідей у соціальній сфері.

Завдання: розглянути напрямки еволюції соціальної сфери, дати характеристику моделей інноваційної діяльності, ознайомитися із соціальним законодавством України, дослідити інноваційні методи соціальної роботи.

Підготувати презентацію (відповідно до завдань)

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Інновації в соціальній сфері” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Інновації в соціальній сфері” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
7 тиждень	14тиждень	15 тиждень	Згідно розкладу

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84	задовільно	C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64	задовільно	E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно	F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1 - 6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Артамонова Е. М. Формирование инновационной компетентности педагога в процессе обучения в вузе // Педагогическое образование и наука, - М.: 2015. - № 5. - С. 17-26
2. Бова А. Соціальний капітал к Україні: досвід емпіричного [Електронний ресурс] / А. Бова. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2003/5/20030517.html>
3. Вертакова Ю.В., Симоненко Е.С. Управление инновациями - М.: Эксмо, 2018 - 432 с.
4. Вольська О. Трансформація механізмів державного управління соціальним розвитком / О. Вольська // Публічне управління. – 2016. - № 1. – С. 30-34. – режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/1/05.pdf>
5. Грішнова О.А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки / О.А. Грішнова. – К : Знання, 2015. – 254 с.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. / І. М. Дичківська – К.: Академвидав, 2016. – 340 с.
7. Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року [Електронний ресурс] : Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2017р. № 273. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273-2018-%D0%BF>
8. Єрмаков І. Г. На шляху до школи життєвої компетентності: проектний підхід // Метод проектів: традиції, життєві результати. – К.: Департамент, 2016. – С. 15-16.
9. Забезпечення якості життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу old.niss.gov.ua/book/Bila_kniga
10. Журавель Т. В. Сходинки: просвітницько-профілактичні тренінгові заняття з підлітками: Навч.-метод. посібник для соціальних педагогів, соціальних працівників, аутріч-працівників, практичних психологів / Т. В. Журавель, В. В. Лях, Т. Л. Лях, Г. Б. Скіпальська // За наук. ред. проф. І. Д. Звереві – К.: Видавничий дім "Калита", 2016.—164 с.
11. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии. (Анализ зарубежного опыта) / М.В. Кларин. – Рига: НПЦ Эксперимент, 2005. – 176 с.
12. Конституція України [Електронний ресурс] : Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44 № 2952-VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68 , № 586-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.142, № 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143, № 1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.532. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
13. Лукашевич М.П., Бондарчук Л.В. Інноваційні соціальні технології професійного самовизначення особистості: Навч. посібник. - К.: ІПК ДСЗУ, 2015.-144
14. Ментор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.mentor.prom.ua>
Основи соціальної роботи : навч. посіб. / Укладачі С.О. Горбунова, В.Г. Бульба, О.В. Кулініч та інш. – Х. : Вид-во „Магістр”, 2018. – 204 с.
15. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього [Електронний ресурс.-]
Режимдоступу:www.vlc.net.ua/PUBLIK/Mono58.htm
16. Соціальний розвиток / В. П. Троцинський, В. А. Скуратівський, О. М. Петроє // Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. Національна академія державного управління при Президенті України. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. кол. : В. М. Князєв (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) [та ін.]. – 2017. – С. 579-582.
17. Соціальний розвиток / Л.В. Курносенко // Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. Національна академія державного

- управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2017. – Т. 4 : Галузеве управління / наук.-ред. колегія : М.М. Іжа (співголова), В.Г.Бодров (співголова) та ін. - Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. 2011. – С. 593-594.
16. Соціальний розвиток / О.Ю. Бобровська, І.В. Шумік // Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. Національна академія державного управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2018. – Т. 8 : Публічне врядування / наук.ред.колегія : В. С. Загорський (голова), С.О. Телешун (співголова) та ін. - Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. С. 544-546.
17. Соціогуманітарні виміри державної політики: навч. посіб. / В. П. Трощинський, П. К. Ситнік, В. А. Скуратівський та ін. / за ред. В. П. Трощинського. – К. : Вид-во НАДУ, 2007
18. Суспільний розвиток та соціально-гуманітарна політика держави : навч. посіб. / О.М. Руденко, Л.М. Усаченко, Д.В. Вітер, М.В. Канавець. – К. : “НВП “Інтерсервіс”, 2015. – 168с